

22.6.2021

Julkinen

JulkiCT

Marjukka Saarijärvi

Digitalisaation edistämisen ohjelman ohjausryhmä

Aika 22.6.2021 klo 13.30 – 15.30

Paikka Teams

Osallistujat	Marjukka Saarijärvi Saku Airosmaa Sirpa Alitalo Arto Holopainen Jouni Hynynen Juha Antila Tomi Kytölä Katri-Leena Launis Mikko Lehtisalo Marko Kunnari Elisa Kettunen Pekka Rehn Paula Sundqvist Maaria Toikka Mika Tuuliainen	ohjelmapäällikkö, VM (pj) johtaja, Verohallinto teollisuusneuvos, TEM innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki IT-asiantuntija, ARA tietohallintojohtaja, Ruokavirasto erityisasiantuntija, OKM johdon konsultti, Kela erityisasiantuntija, ORK tulliyhtytarkastaja, Tulli kehityspäällikkö, Suomen Kuntaliitto ylijohtaja, asiakkaat, DVV hyvinvointikoordinaattori, Parainen johtava asiantuntija, Traficom johtava asiantuntija, EK
Sihteeristö	Marjukka Saarijärvi Heli Hänninen Waltteri Heino Julia Takala Päivi Anttila	ohjelmapäällikkö, VM erityisasiantuntija, VM asiantuntija, VM korkeakouluharjoittelija, VM hankekoordinaattori, VM
Erikseen kutsuttuna	Niina Vasama Petri Takala Teemu Tukiainen Marko Puttonen Annette Hotari Mirva Gullman	Gofore Oyj Gofore Oyj erityisasiantuntija, DVV kehittämisojohtaja, VM hankepäällikkö, DVV suunnittelija, DVV

Poissa	Maria Nikkilä	tietohallintoneuvos, VM (pj)
	Anu Nousiainen	finanssineuvos, VM (vpj)
	Juha Lempiäinen	asiakaspalvelupäällikkö, Tulli
	Minna Lohtander	erityisasiantuntija, STM
	Hanna Menna	erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
	Ismo Parviainen	johtava asiantuntija, SM
	Matti Lampo	tietohallintojohtaja, Vantaan kaupunki
	Petteri Ohvo	hankepäällikkö, VM

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (*Marjukka Saarijärvi*) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

Eriyisasiantuntija Heli Hänninen (7.6.2021 lukien ohjelmatimmissä) esittäytyi.

2. Digiohjelman tilanneraportti (liite 2)

Marjukka Saarijärvi esitteli Digiohjelman tilanneraportin.

Kuluvalla raportointikaudella on pidetty YritysDigin palvelutarvetyön yrittäjähaastattelut ja työpajat. Kesäkuussa toteutuksessa palvelulupauskyselyn valmistelu. Kysely on lähetetty valtionhallintoon, kunnille lähdössä kesäkuun loppupuolella. Vastausaikaa on syyskuun loppuun saakka. Digin tilannekuva- ja mittarointityössä on valmistunut 1. ja 2. sprintti tuloksineen, (tilannekuvajulkistus 17.6.). Asiantuntijapooliin liittyvää pilottihakua on valmisteltu, haku on avoinna elokuun puoleen väliin saakka. Ohjelman viestintämateriaali on valmistunut.

Seuraavalla raportointikaudella digituen vakiinnuttamisen toimintamallin jatkotyöstäminen ja lainsäädäntöanalyysin valmistelu. Valmistelussa Digin tilannekuva- ja mittarointityön 3. sprintti, tilannekuvajulkistus 1.10. YritysDigin palvelulupaustyökyselyyn liittyvät tehtävät ja palvelutarveselvityksen asiakasvalidaatio ja konseptointi, hankesuunnittelun tehtäviä. Asiantuntijatuen pilottihaun tehtävät ja Digitalisaation liittyvän lainsäädäntökokonaisuuden tilannekuvan valmistelu ja taustaselvitys lainsäädännön näkökulmasta yritysten sähköisen asioinnin kehittämiseksi jatkuvat edelleen.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

3. YritysDigin palvelutarvetyön käynnistyminen (liite 2)

Niina Vasama esitteli YritysDigin palvelutarvetyön käynnistymistä.

YritysDigi –hankkeessa tavoitteena on ollut tunnistaa elinkeinotoimintaa harjoittavien tahojen tarvitsemia julkisen hallinnon palveluita, joita ei vielä ole tarjolla digitaalisina. Painopistealueena kehittämisen suunnittelulle on tällä hetkellä ensimmäisen työntekijän palkkaaminen, tähdätään yhden luukun palveluprosessin kehittämiseen. Palvelutarvetyössä on meneillään kehittäminen ja kokeilut –vaihe.

Asiakastutkimustulosten mukaan yrittäjä tasapainoilee varsinkin ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa useamman riskin kanssa, lisäksi taloudellista riskiä pitäisi saada alemmas. Muutama yritys oli pyrkinyt erilaisten palkkausmallien avulla kohti riskittömämpää mallia.

Asiakasarvon tuottamisen tasot:

- **Kattokonsepti.** Ymmärretään ja vastataan asiakkaan laajempaan tarpeeseen ja tuodaan asiakasarvoa arkeen, esim. yritysasiakkaiden arjen taloudenhoito.
- **Palvelukonsepti.** Tunnistetaan ja vastataan tiettyyn asiakkaan tarpeeseen ja tuodaan asiakasarvoa asiointiin, esim. maksamisen palvelut, laskutus.
- **Kohtaamispisteet.** Huolehditaan yksittäisten tehtävien sujuvuudesta ja käyttökokemuksesta, tuodaan asiakasarvoa tehtävään, esim. e-lasku.

Työpajassa testattiin käännteistä ideointia eli käännettiin määritelty ongelma ja ideoitin ratkaisuja siihen, jonka jälkeen käännettiin ideat takaisin alkuperäisen ongelman ratkaisuksi. Lisäksi käytettiin 'Disney Creative Strategy' –ideointia, mikä tarkoittaa sitä, että unelmoidaan siitä, että kaikki on mahdollista. Tarkastellaan realistisesti toteutusvaihtoehtoja mutta ollaan kriittisiä sen suhteen mitä kaikkea voi mennä pieleen. Kokeilujen pohjalta tehtiin erilaisia skenaariomalleja.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että lähestymistavassa on paljon samaa kuin luvat ja valvonta konseptissa sekä työmarkkinatori -konseptissa. Näiden suhteen olisi hyvä tehdä yhteistyötä. Keskustelussa täydennettiin, että kesälomien jälkeen on tarkoitus katsoa konsepteja yhteen.

Keskustelussa tuotiin myös esille, että ratkaisevaa olisi tarkastella pystytäänkö tarjoamaan sellaista sisältöä, joka käytännössä auttaa ja miten sitä pystyisi testaamaan, ennen kuin lähdetään rakentamaan koneistoa.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

4. Suomi.fi allekirjoituspalveluratkaisun tuotteistaminen (liite 2)

Mikko Lehtisalo esitteli perusteluja Suomi.fi allekirjoituspalveluratkaisun tuotteistamiselle.

Marjukka Saarijärvi kertoi aluksi EU komission 3.6.2021 julkaistusta ehdotuksesta eIDAS-asetuksen uudeksi versioksi. Ehdotuksen toimeenpanon myötä on tulossa uusi digitaalinen lompakko. Ehdotus mahdollistaa henkilöön itseensä liittyvien tietojen turvallisen jakamisen sekä sähköisen allekirjoituksen. Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen tavoitteet ovat linjassa ehdotuksen kanssa. Palataan asiaan tarkemmin seuraavassa kokouksessa.

Oikeushallinnossa on meneillään merkittävää palvelujen modernisointia ja kehitetty myös omia sähköisen allekirjoituksen ratkaisuja. Sähköisen allekirjoituksen nykytilassa on havaittu haasteita, pääosin haasteet liittyvät julkisen normiston ja julkisen hallinnon yhteisen tukipalvelun puutteeseen. Oikeusrekisterikeskukselta on pyydetty sähköisen allekirjoituksen tuotteistusta hallinnonalan käyttöön. Ylätason vaatimuksena allekirjoituspalvelulle olisi, että sen pitäisi tukea erilaisia prosesseja ja se tulisi olla integroitavissa eri toiminnanohjausjärjestelmiin. Lisäksi siinä tulisi olla eIDAS –asetuksen mukainen luotettavuustaso vakioituna.

Perustelu 1: edistäisi yhteentoimivuutta:

- Luotettavuustasoja on määritelty mutta luotettavuustason valintaan ei ole olemassa julkista normia.
- Allekirjoituksille löytyy useita keskenään epäyhteensopivia teknisiä toteutustapoja. PDF- yhteensopivuus on aika hyvällä tasolla mutta muut eivät.
- Allekirjoitusten tarkistaminen on eri osapuolille haastavaa. Viranomaisten käyttämän allekirjoitusmenetelmän vaihdeltaessa esimerkiksi kansalaisten ei voida olettaa kykenevän tarkistamaan allekirjoituksia käytännössä koskaan.

Perustelu 2: edistäisi luottamusta viranomaisten toimintaan ja yhteiskuntaan

- Laajamittainen asiakirjojen sähköinen allekirjoittaminen vakioidulla menetelmällä, jonka kaikki osapuolet tunsivat ja kykenisivät joka olosuhteissa tuottamaan sekä tarkistamaan rakentaisi luottamusta toimintaympäristöön.
- Julkinen sektori tekee laajasti yhteistyötä yksityisen kanssa ja sopii asioista jatkuvasti. Merkittävimmät sopimukset ovat jo tällä hetkellä sähköisesti allekirjoitettuja, mutta päivittäisellä tasolla toimittajaohjaukseen liittyvä materiaali ei. Yksityisellä sektorilla on mahdollisuus hankkia omaa toimintaansa varten erilaisia allekirjoituspalveluja.
- Sähköisten asiointipalvelujen tai oman allekirjoitusratkaisun tuotteistaminen ovat pienimmille toimijoille mahdollisia taloudellisia ponnistuksia.
- Mikäli sähköinen allekirjoittaminen ei ole käytännön syistä mahdollista, asettaako se osapuolet eriarvoiseen asemaan.

Perustelu 3: kehittäminen sopii DVV:n rooliin

- DVV:llä on jo tällä hetkellä tehtävänä tuottaa hallinnon yhteisiä tietoteknisiä tukipalveluja. Varmenteisiin liittyvät yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiset tukipalvelut ovat myös DVV:n vastuulla. Suomi.fi –allekirjoituspalvelu sopisi hyvin nykyisten Suomi.fi –palvelujen jatkumoksi.
- DVV:n varmennepalveluihin kuuluvat EU hyväksytyt tason sähköiset allekirjoitusvälineet sekä mahdollisuus tuotteistaa EU hyväksytyt leimat.
- Riippuen siitä miltä julkista hallintoa ohjaavalta normi tulisi näyttämään, myös käyttöveloitteen asettaminen saattaisi tulla kyseeseen. DVV:llä on kokemusta laajojen tuotteistuksien läpiviennistä.

Perustelu 4: Rajat ylittävä yhteistyö.

- Muissa EU-jäsenmaissa on laajalti otettu käyttöön hyväksytyt sähköiset allekirjoituksen taso. Suomessa tulee olla kyvykkyys vastaanottaa ja tarkistaa muissa maissa tuotetut hyväksytyt sähköiset allekirjoitukset.
- Sopimuksien allekirjoituksissa sekä EU:lle toimitettavissa asiakirjoissa edellytetään yhä useammin hyväksytyt sähköistä allekirjoitusta.
- Vaihtoehtona hyväksytyille sähköiselle allekirjoitukselle saattaa olla vain paperiprosessi.

Alueella on olemassa valmiita kaupallisia palveluja, joiden kanssa Suomi.fi –allekirjoituspalvelu ei voi ryhtyä kilpailemaan. Tämä on selvää erityisesti, jos palvelua tarjotaan laajemmin mm. yksityisen puolen ja kansalaisten käyttöön. Suomi.fi –allekirjoituspalvelu voitaisiin esimerkiksi tuotteistaa samalla tyylillä kuin Suomi.fi –maksut tuotteistettiin.

Julkisen normin kehitystarpeet

- Mitä luotettavuustasoa viranomaiset käyttävät, ellei ole tunnistettu erityistä syytä poiketa suosituksesta?
- Mitä teknisiä standardeja viranomaisten tulee noudattaa, ellei jälleen ole tunnistettu erityisiä syitä muille?
- Miten hoidetaan eri käyttötapaukset (eri osapuolista lähtevät prosessit, asianhallintajärjestelmiin liittyvät, asianhallintajärjestelmiin liittymättömät, sähköisen asiainyhteydessä, jne.)?
- VM ohjaa julkisen hallinnon yhteentoimivuutta valmistellun ehdotuksen perusteella

Käydyssä keskustelussa täydennettiin, että samankaltaisia tarpeita on tullut myös muista ministeriöistä. Mm. opetussektori, Kela ja maanmittauslaitoksen kanssa on käyty keskustelua. Yleinen tarve on kehittää asiaa eteenpäin.

Keskustelussa pyydettiin kiinnittämään huomiota käsitteisiin ja termistöön. Tässä puhutaan ilmeisesti korkeamman tason allekirjoittamisesta. Markkinoilla on olemassa useita toimijoita, jotka tarjoavat kevyemmän tason allekirjoituspalveluita. Pitäisi käsitteellisesti selventää, mistä tasosta puhutaan. Kuntaliitossa on alkamassa syksyllä projekti, jossa käydään mm. lainsäädäntöä tarkemmin läpi ja tehdään päätös siitä, mitä tarvitsee oikeasti allekirjoittaa.

Keskustelussa täydennettiin, että aito tarve on taustalla. Puuttuu kuitenkin julkinen normi, mitä allekirjoitetaan ja siinä on näkemuseroja. Hyväksyty taso ei tarkoita sitä, että otettaisiin vain julkisen hallinnon tasoksi, vaan mukaan otettaisiin myös yksityisiä toimijoita. Kansalliset yksityisten toimijoiden allekirjoituspalvelut eivät ole yhteentoimivia. EU tarjoaa siihen "frameworkin" ja EU uusi asetus tarjoaa valmiin palvelun. Käytännössä siis ratkaisu voisi auttaa kotimaisia yrityksiä palvelujensa myynnissä maailmalle.

Päätös: Ohjausryhmä puoltaa sitä, että allekirjoittamisesta tehdään keskitetty tuotteistettu palvelu. Kirjataan myös Kuntaliiton toive kuntien ottamisesta mukaan projektin toteutukseen, mikäli projekti toteutuu.

5. Asiantuntijatuen toteutuksen tilannekatsaus (liite 2)

Marjukka Saarijärvi ja Annette Hotari esittelivät asiantuntijatuen toteutuksen tilannekatsauksen.

Asiantuntijatuen pilotointia on valmisteltu valtiovarainministeriön ja Digi ja väestötietoviraston kesken touko -kesäkuussa. Hakulomake julkaistiin 16.6. ja haku on auki 17.8. saakka. Haku jaetaan kolmeen vaiheeseen: kesä –elokuussa on hakuvaihe, hakulomakkeen tietojen pohjalta arvioidaan kriteerien täytyminen ja syyskuussa haku jatkuu työpajoissa. Työpajoissa varmistetaan ehdotetun haasteen soveltuvuus pilottiprojektiksi ja valitaan jatkoon kustakin painopisteestä yksi projekti. Pilottiprojektit ajoittuvat loka –joulukuulle. Projektin laajuudesta riippuen jokaisessa projektissa asiantuntijatukipoolista 1 – 2 konsulttia ja DVV oma muotoilija sparraamassa. Pilottiprojektit ovat kestoaltaan 1 – 2 kuukauden mittaisia.

Päätös: Otettiin tiedoksi. Ohjausryhmän jäseniä pyydettiin tiedottamaan omia verkostojaan pilottihausta.

6. Yritysten ja yhteisöjen digitukiprojekti

Mirva Gullman esitteli yritysten ja yhteisöjen digitukiprojektia.

Suurin digituen tarve on pienissä, paikallisissa yrityksissä ja yhdistyksissä. Digituen tarjonta on pirstaleista ja ongelmat liittyvät löydettävyyteen ja tuen

kohdentamiseen. Digituen kokeilujen avulla on tavoitteena syventää ymmärrystä yritysten ja yhteisöjen digituesta ja kehittämistarpeista. Uusyrityskeskukseen kanssa yhteistyössä toteutettiin kysely, jonka pohjalta havaittiin neljä eri tyyppistä profiilia. Digiprofilointi on mahdollista toteuttaa eri organisaatioissa yrityksille ja yhteisöille. Tavoitteena on saada käyttöön profilointityökalu syksyllä 2021.

Digitukea kehitetään yhdessä, tavoitteena on selvittää parhaat tavat ylläpitää ja kehittää digituen valtakunnallista verkostoa sekä oppia parhaat tavat toteuttaa verkostotyötä. Käytännön kokeilujen avulla kerätty tieto miten tuen tarjonta ja tarpeet parhaiten kohtaavat ohjaavat digituen toimintamallin kehittämistä. Toimintakokeiluja jatketaan ja syvennetään syyskaudella 2021. Tavoitteena on vuoden 2021 loppuun mennessä muodostaa kestävä malli yrityksille ja yhteisöille suunnatun digituen koordinointiin. Mallia voisi lähteä kokeilemaan jonkun toisen kohderyhmän kanssa, esim. syksyllä mallia testataan mm. isännöintiliiton kanssa.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

7. Digin tilannekuva- ja mittaristotyön eteneminen (liite 2)

Petri Takala esitteli Digin tilannekuva- ja mittaristotyön etenemistä.

Digitalisaatio on kompleksinen, useiden tekijöiden ja kytkentöjen, jopa sattumien kautta kehkeytyvä ilmiö, jossa systeemin evoluutiota ja kehittymisen reittiä ei voi ennakoita. Tilannekuvatyön toimeenpano etenee kokeilujen, verkostomaisen yhteistyön, löydösten ja yhteisen oppimisen kautta v. 2021 aikana.

Havainnot 17.6. julkistustilaisuudesta:

- Tilannekuvatyön toimintatapa tuntuu olevan vielä uutta. Tilannekuvan konkreettinen tulosten kokonaiskuvan visualisointi lisää työn ymmärrettävyyttä.
- Tilannekuvatyön tulokset vastaavat ihmisten kokemusta, erityisesti tilannekuvatyöpajan hiljaisen tiedon löydösten osalta. Erityisesti yhteiskehittämisen teeman tarve jaetaan.
- Yhteiskehittäminen, tiedon parempi hyödyntäminen ja vaikuttavuus kehitystoiveiden kärjessä.
- Prosessin eri käsittelyvaiheissa on ollut kohtuullisen hyvin ihmisiä, vaikka ensimmäinen kierros jouduttiin käynnistämään nopealla aikataululla.
- Mittareita ja yhteyshenkilöitä on saatu joukkoistamisen avulla toistaiseksi yllättävän vähän mukaan.
- Selkeästi nousi esille digitalisaation ihmiskeskeiset yhteisratkaisut ja niiden johtaminen, niihin tulisi panostaa seuraavaksi.
- Julkistustapahtuman palautekyselyn kautta toivotaan saavan lisää tietoa osallistujien kokemuksesta ja kiinnostuneita toimijoita verkostoon.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esille, että Suomen Kuntaliitto toteuttaa syksyllä laadullisen selvitystyön kuntien valmiuksista systeemiseen muutokseen. Kumppani on juuri kilpailutettu ja työn tavoite on valmistua joulukuussa.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

8. **Muut asiat** (*Marjukka Saarijärvi*)

- Digiohjelman viestintäaineisto on valmistunut.
- Digin tilannekuva tulosten julkaisutilaisuus 1.10. klo 13 – 15.
- Seuraavat kokoukset: 26.8., 5.10. ja 9.12. klo 13.30 – 15.30.

9. **Kokouksen päättäminen** (*Marjukka Saarijärvi*)

Kokous päättyi klo 15:35.

Liitteet / Bilagor

Liite 1 Edellisen kokouksen (12.5.) pöytäkirjaluonnos
Liite 2 Esitysmateriaali Digiohjelman ohjausryhmä 22.6.